

REMISSVAR

2024-08-21

Dnr: BO 2024-0191

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Kompletterande förslag med anledning av en ny förverkandelagstiftning

(dnr Ju2024/01517)

Inledning och avgränsning

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Barnombudsmannen avgränsar sitt yttrande till övergripande synpunkter samt synpunkter på vissa av bestämmelserna i författningsförslaget vad gäller förslaget till ny förordning om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot.

Övergripande synpunkter

Vi befinner oss i en allvarlig situation där allt yngre personer begår allt allvarigare brott. Det behövs åtgärder som bidrar till att barn skyddas från att dras in i och utnyttjas i kriminella syften. Det handlar dels om förebyggande åtgärder, dels om åtgärder som är en reaktion från samhället när brott väl har begåtts. Vad gäller de senare vill Barnombudsmannen understryka att sådana åtgärder måste anpassas utifrån att barn är berörda, för att minimera de negativa konsekvenserna för barnen. Myndigheter som ansvarar för olika slags ingripanden mot barn måste säkerställa att det finns väl utvecklade riktlinjer, och att dessa är kända och tillämpliga. Barn behöver också få information om händelser de är med om för att kunna förstå och sätta dem i ett sammanhang.

Särskilda synpunkter på författningsförslagen

Förslag till förordning (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot

Förhör

Vad gäller 18 § har Barnombudsmannen följande synpunkter.

Bestämmelsen gäller information specifikt till barn. Barnombudsmannen är positiv till att en sådan bestämmelse föreslås i förordningen.

Barnombudsmannen anser dock att det sista stycket i bestämmelsen, förutom att tydliggöra att barnet ska få information på ett språk som han eller hon förstår, också behöver tydliggöra att informationen ska vara anpassad till att barnets individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella

förutsättningar.¹ Dessutom behöver det framgå att den som lämnar information så långt det är möjligt behöver försäkra sig om att barnet har förstått informationen. Att barnet eller den unge förstår den information som lämnas är en förutsättning för att barnet eller den unge ska kunna ha nytta av informationen och ta ställning till densamma.

18 § rör specifikt förhör med barn, enligt förslaget till förordning. Att bestämmelsen inte sorterats in under avsnittet "Förhör med barn" kan väcka frågor. Tydliggörande kan behövas i förordningen för att undvika tillämpningssvårigheter.

Förhör med barn

I förslaget till förordning finns ett avsnitt som rör förhör med barn (23-26 §§). Barnombudsmannen har följande synpunkter.

Paragraferna handlar omväxlande om "barn som är under 15 år" och "någon som inte har fyllt 18 år". I 26 § talas om "utsaga av barn". Utifrån hur det uttrycks i 23-25 §§ kan det, befarar Barnombudsmannen, finnas en risk att det uppstår frågetecken kring vem som avses med "barn" i 26 §. Det bör förtydligas att det handlar om alla personer under 18 år.

Barnombudsmannen anser att det över huvud taget finns anledning att i den fortsatta beredningen se över terminologin i förordningstexten när det gäller barn och unga vuxna så att texten blir konsekvent och att alla risker för missförstånd elimineras.

I 25 § anges att förhör med någon som inte har fyllt 18 år bör hållas av en person med särskild kompetens för uppgiften. Barnombudsmannen är väl medveten om att det finns annan författning som har motsvarande bestämmelser.² Barnombudsmannen anser emellertid att förhör *ska* hållas av en sådan person.

För att barnets rätt att bli hörd i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen ska förverkligas behöver de som arbetar med barn relevant kompetens att förstå vad barnets berättelse betyder. FN:s kommitté för barnets rättigheter har i sina senaste rekommendationer till Sverige understrukit behovet av att det säkerställs att alla berörda personer som arbetar med och för barn, inklusive rättsväsendet, systematiskt erhåller utbildning i barns rätt att höras och få sina åsikter beaktade.³

Beslut har fattats av barnombudsmannen Juno Blom. Föredragande i ärendet har varit juristen Karin Juhlén. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Erik Henriksson och biträdande avdelningschefen Tove Björnheden deltagit.

Juno Blom
Barnombudsman

Kopia till:

Ju.L5@regeringskansliet.se

¹ Jfr. lagrådsremiss En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter s. 230 ff.

² Till exempel 18 § förundersökningskungörelsen (1947:948).

³ CRC/C/SWE/CO/6-7, p. 20 c.